

ผลการบำบัดชนเผ่าที่ติดสารฝิ่นด้วยโปรแกรมเมทาโดนระยะยาว(Methadone Maintenance Therapy :MMT)

พิชัญญาณ์ สุขสาครธนาวัฒน์ ดาริน ดวงเสขวงศ์ นิรันดร์ วจนผาสุก* และคณะ

คลินิกลดอันตรายฯ โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การเสพติดฝิ่น ในพื้นที่เครือข่ายชุมชนม้ง 3 จังหวัดประกอบด้วย เพชรบูรณ์ 18 หมู่บ้าน พิษณุโลก 9 หมู่บ้าน และจังหวัดเลย 1 หมู่บ้าน ยังมีผู้เสพยาฝิ่นโดยประมาณ 150 คน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุส่วนมากมีอายุระหว่าง 45-65 ปีที่ยังไม่เข้ามาบำบัดรักษา กลุ่มผู้เสพยาฝิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 เคยผ่านการบำบัดจากสถานบำบัดของรัฐและเอกชนมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป แต่เนื่องด้วยสิ่งแวดล้อมและการป้องกันหนุนเสริมของชุมชนอ่อนแอ รูปแบบการบำบัดที่ผ่านมาไม่เอื้อต่อการบำบัดรักษาของพี่น้องชนเผ่า ซึ่งมีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากชนพื้นล่าง ไม่สามารถไปนอนนอนพิชยา ที่ในโรงพยาบาลได้ ปีงบประมาณ 2556 ทางศูนย์บำบัดบ้านร่มเย็นเขาค้อ ได้ขอศึกษาดูงานและปรึกษาหารือเรื่องการบำบัดด้วย เมทาโดนระยะยาวร่วมกับคลินิกลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น จึงได้ร่วมกันทดลองเปลี่ยนการบำบัดมาใช้รูปแบบเมทาโดนระยะยาว ร่วมกับการฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบชนเผ่าของ ศูนย์บำบัดบ้านร่มเย็นเขาค้อ

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อให้ชนเผ่าที่ติดฝิ่นได้รับการบำบัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องและคงอยู่ในระบบบำบัดรักษา.

2.ได้รับกิจกรรมลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดตามที่กำหนดในนโยบายการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด(Harm reduction)

วิธีการ

ศึกษาในผู้ป่วยชนเผ่าติดฝิ่น ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ณ คลินิกลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น และศูนย์บำบัดบ้านร่มเย็น เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ ระหว่าง วันที่ 1 ตุลาคม 2556 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2557 จำนวน 43 ราย ผู้ป่วยทุกรายได้รับบริการ คัดกรอง วัตถุประสงค์สุขภาพ และประเมิน ภาวะขาดสารฝิ่น ด้วยแบบวัดอากาศสารฝิ่น คัดกรองสุขภาพทางกาย โรคประจำตัวที่ต้องรับการ รักษาต่อเนื่อง การแพทย์ เรื่องวัณโรค การติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี และซี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อ เอช ไอ วี และตรวจประเมินอาการทางจิต ตรวจปัสสาวะหาสารฝิ่น .กิจกรรมลดอันตรายฯ ส่งพบแพทย์ ตรวจร่างกาย รับประทานเมทาโดน และนัดมารับยาต่อเนื่องครั้งละ 1-2 สัปดาห์ ตามปริมาณการใช้เมทาโดนของผู้ป่วยแต่ละราย ร่วมกิจกรรมบำบัดรูปแบบชนเผ่า ณ ศูนย์บำบัดบ้านร่มเย็นเขาค้อ 2 เดือนและติดตามผลการบำบัดเดือนที่ 6 และเมื่อครบ 1 ปี

ผลการบำบัด

จากการติดตามผล 1 ปีพบว่าผู้ป่วยสามารถหยุดเสฟได้ 12 คน (27.91%) ออกจากการบำบัดรักษา 7 คน (16.28%) คงอยู่ในระบบ 36 คน (83.72%) เสฟซ้ำ 2-3 วัน/ สัปดาห์ 23 คน (63.89%)

สรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบเมทาโดนระยะยาวเหมาะสำหรับผู้ติดสารฝิ่น ส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถหยุดเสฟได้ร้อยละ 27.91 แต่ขณะเดียวกันยังมีผู้เสฟซ้ำสูงถึงร้อยละ 63.89 จากการร่วมวิเคราะห์สาเหตุจากพื้นที่ที่น่าจะมาจาก โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบชนเผ่าสั้นเกินไป ระยะเวลาเพียง 2 เดือน ไม่เหมาะสมกับกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่เอื้อต่อการบำบัดรักษาผู้ติดฝิ่น ชุมชนและครอบครัว ขาดการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการบำบัด ผู้ป่วยขาดวินัยในการมารับยาอย่างต่อเนื่อง จากฐานะยากจน ต้องรับจ้างทำงานหนัก เพื่อให้ได้เงินค่าเดินทางมารับยาเมทาโดน เห็นควรเพิ่มระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพและเพิ่มปริมาณเมทาโดนกลับบ้านให้มากขึ้นเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและป้องกันการกลับไปเสฟซ้ำจากการขาดยา

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและบูรณาการแลพี่น้องชนเผ่า : อำเภอเขาค้อ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6 โรงพยาบาลเขาค้อ โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้อ และองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย สถานีตำรวจภูธรอำเภอเขาค้อ เครือข่ายชุมชนม้งด้านภัยยาเสพติด 3 จังหวัด เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และ จังหวัดเลย

*หัวหน้าศูนย์บำบัดชนเผ่าบ้านร่มเย็น เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์